

eeuwen gaan voorbij aler de bloemen in haar verscheidenheid van verschijning zich prenten in den geest. Is dit bereikt, begint men langzamerhand de bloem te zien in verband met de omgevende natuur, om haar daarna als cultuurbloem weer afzonderlijk te beschouwen in haar bijzondere eigenaardigheid, in de schoonheid door samenschikking met andere bloemen, andere voorwerpen, tot zij in haar schoone veelvuldigheid één der middelen wordt, waardoor gevoel van kleurenharmonie, van rythme en vormschoonheid zich kan uiten, maar tevens het gevoel voor pronk en praal. Waar dan haar levende schoonheid ondergaat, vernieuwt deze zich later weer in contact met de natuur, waarnaar de kunstenaar haar beeld schept — het makend tot vertolkster van eigen persoonlijkheid of zoekend haar in haar uiterlijken schoonen schijn weer te geven of ons haar wezen te openbaren.

In de vroege Christelijke middeleeuwen was voor het natuurbeeld, het bloemenbeeld, geen plaats. De enkele bloemenranken aan de zoldering der Catacomben zijn resten van de ondergaande Grieksch-Romeinsche beschaving. In de Byzantijsche kunst wordt de Christelijke geloofsleer, het Christelijk dogma in beeld gebracht en verschijnt in menschenbeeld of symbolisch teeken. De idee wordt verwerkelijkt, niet de natuur. Verschijnen in het beeld een enkele keer bloemen, zijn dit niet beelden maar teekenen — zooals in Ravenna in de S. Apollinare Nuovo aan de voeten van Maria en de engelen, waarheen zich een stoet van maagden beweegt, aan lelie en rozen herinnerende teekenen te zien zijn en in het Baptistarium der Orthodoxen aldaar de apostelen aan de zoldering tusschen leliën wandelen, evenals in dat der Arianen tusschen palmboomen. (Deze geïmporteerd uit het Oosten gelijk menig plastisch bladermotief).

Het Byzantijsche rijk vervalt, de invloed van haar kunst — verstold — blijft nog voortduren, tot aan het eind der 12e eeuw een nieuwe geest zich openbaart. Het is of aarde en hemel elkaar meer naderen. Het Gotisch kerkgebouw dat dan begint te ontstaan reikt hooger naar den hemel. Maar zij die het versieren ontleenen de vormen aan het leven, aan de groeiende aarde. Niet alleen de reeds uit het Oosten stammende wijnrank — symbool van Christus — maar klimop, eikenloof en -vrucht, eschdoorn, wilde venkel, koolbladeren, schieten op onder aan de portalen, vertoonen zich in de kapiteelen, en ook enkele bloemen als appelbloesem en rozenknoppen zijn er door den kunstenaar aan de natuur ontleend.

Het is in denzelfden tijd dat in Italië Franciscus van Assisi zijn zonnezang zingt, God prijzend in al zijn creaturen, Franciscus die zeker evenzeer de bloemen heeft liefgehad als de vogels, haar voelend als zijn zusteren, waarvoor hij God lof zong.

Maar de schilder, die het meest van Franciscus' geest doordrongen was,